

9 ta' Mejju, 1984

Imhallfin:-

S.T.O. Carmelo Schembri LL.D. - President
Onor. Hugh Harding B.A., LL.D., F.S.A., F.R.Hist.S.
Onor. Carmelo A. Agius B.A., LL.D.

Anthony Desira

versus

Alfred Micallef

Provi

Huwa prinċipju fundamentali f' materja ta' prova accettat mill-Qorti Ingliżi illi "in civil cases statements made out of Court by a party to the proceedings ... are admissible against but not in favour of such party to prove the truth of the facts stated" u r-raġuni għali dan il-prinċipju huwa illi dawn id-dikjarazzjonijiet tal-parti "may always be taken against himself" mentri l-istess prezunzjoni tal-verità ma tezistix a rigward ta' dikjarazzjonijiet tal-parti "where tendered as evidence in his own favour; otherwise every man, if he were in a difficulty, or in view of one, might make declarations to suit his own case".

Il-Qorti:-

Rat iċ-ċitazzjoni pprezentat fil-Prim'Awla ta' l-Onorabbli Qorti Ċivili li permezz tagħha l-attur, wara li ppremetta illi huwa proprjetarju ta' kelb tar-razza *Cocker Spaniel*, u l-konvenut huwa proprjetarju ta' kelba ta' l-istess razza; illi bi ftehim bejn il-partijiet il-kelba tal-konvenut giet mghammra permezz tal-kelb ta' l-attur; bil-ftehim espress, oltre l-konswetudini kostanti, illi f'każ ta' ġriewi naxxituri l-attur kellu l-ewwel għazla ta' geru; u illi meta twieldu l-ġriewi l-attur għazel kelb abjad bit-*tan* (li l-prezz tiegħu jeċċedi s-Lm70), liema kelb il-konvenut bla ebda raġuni valida qed jirrifjuta li jikkonsenja lill-attur; talab: (1) li jiġi ddikjarat li huwa għandu d-dritt ta' l-għazla tal-kelb skond il-ftehim li għamlu l-partijiet kif ukoll skond il-konswetudini u l-prattika kostanti f'dawn il-każi; u (2) li l-konvenut jiġi kkundannat jikkonsenjalu l-kelb abjad bit-*tan* tar-razza *Cocker Spaniel* li twieled mir-relazzjoni bejn il-klieb tal-kontendenti;

Rat in-nota ta' l-eċċezzjonijiet tal-konvenut, li biha qal: (1) preliminarjament li dik il-Qorti hija inkompetenti, stante li l-valur tal-kelb meritu ta' din il-kawża ma jeċċedix il-hamsin lira;

(2) illi t-talbiet attriċi għandhom jiġu miċhuda, stante li dawn huma nfondati fil-fatt u fid-dritt, peress li ma kienx hemm ebda ftehim bejn il-partijiet u ma teżisti ebda konswetudini kif allegat mill-attur fl-ewwel talba; u (3) illi l-eċċipjent dejjem iddikjara li huwa kien lest, bla preġudizzju jhallas il-valur reali tal-kelb imsemmi fiċ-ċitazzjoni, u għalhekk fil-waqt li kkonferma din iddikjarazzjoni huwa pprotesta ruhu għall-ispejjeż;

Rat id-deċiżjoni mogħtija mill-Prim'Awla ta' l-Onorabbli Qorti Ċivili fil-25 ta' Marzu, 1982, li biha ddeċidiet: (1) billi ċaħdet l-eċċezzjoni preliminari (dik ta' l-inkompetenza) tal-konvenut, bl-ispejjeż relattivi kontra tiegħu; u (2) billi ċaħdet it-talbiet ta' l-attur bl-ispejjeż kollha (hlief dawk eċċettwati hawn fuq) kontra tiegħu, wara li kkunsidrat:

Illi fil-21 ta' Awissu, 1980, il-kelba tal-konvenut tar-razza *cocker spaniel* kellha hames ġriewi u m'hemmx kuntrast bejn il-partijiet li dawn il-ġriewi twieldu minn relazzjoni li l-istess kelba kellha mal-kelb ta' l-attur. Erba' minn dawn il-ġriewi inżertaw ta' kulur abjad bl-iswed, u wiehed inżerta ġeru abjad bit-*tan*. Issa l-kwistjoni bejn il-partijiet hija din: l-attur qiegħed jippretendi l-ġeru abjad bit-*tan* bhala kumpens tas-servizzi tiegħu (meta għammar il-kelba tal-konvenut bil-kelb tiegħu), fil-waqt li l-konvenut qed jirrifjuta li jagħti dan il-ġeru lill-attur, għalkemm lest li jagħtih kumpens iehor;

Omissis;

Ikkunsidrat dwar il-meritu;

Illi l-attur qed jibbaża l-pretensjoni tiegħu fuq zewġ raġunijiet: (1) ftehim espress bejnu u bejn il-konvenut li huwa (i.e. l-attur) ikollu d-dritt ta' l-għażla; u (2) il-konswetudini prevalenti f'kazijiet analogi li sid il-kelb għandu d-dritt ta' l-

għażla. Għalkemm l-attur qed jadduċi dawn iż-żewġ raġunijiet kumulattivament, huwa biżżejjed li jipprova waħda minnhom. għalkemm huwa ovvj u li l-oneru tal-prova qiegħed fuqu fiż-żewġ każi;

Illi dwar l-ewwel raġuni hemm konflitt serju bejn il-versjoni mogħtija mill-attur (li naturalment hija dik li żamm id-dritt li jagħżel ġeru f'każ li jkun hemm ġriewi mir-relazzjoni tal-keib tiegħu mal-keiba tal-konvenut, u dik mogħtija mill-konvenut (li ċaħad kategorikament din l-allegazzjoni ta' l-attur, u qal li huma ma kienu għamlu ebda ftehim espliċitu waqt it-tagħmir għaliex l-attur ma riedx u dana qallu biss "imbagħad naraw"). Ix-xhieda ta' mart l-attur ma tixhedx dawl konkret fuq il-kwistjoni, u wisq anqas ix-xhieda ta' huh. Mill-banda l-oħra x-xhieda ta' Joe Tanti u Joe Micallef, prodotti mill-attur, u li kienu għamluha ta' medjaturi bejn il-partijiet, jekk tixhed xi dawl fuq il-kwistjoni dan huwa pjuttost kontra t-teżi ta' l-attur, speċjalment dik ta' Micallef. Ma' dan ta' l-aħhar l-attur, ammetta li ma għamel ebda ftehim ċar mal-konvenut, u jidher li "d-dritt ta' l-għażla" l-attur żamm u biss f'moħħu;

Omissis;

Għalhekk, l-attur ma rnexxilux jipprova t-teżi tiegħu a bażi ta' l-ewwel raġuni minnu dedotta;

Illi dwar it-tieni raġuni li fuqha l-attur ibbaża t-teżi tiegħu, huwa ma rnexxilux jipprova, lanqas remotament, li l-konswetudini minnu vantata attwalment teżisti;

Illi għaldaqstant l-attur ma rnexxilux jipprova li għandu dritt jagħżel ġeru mill-boton ġriewi li kellha l-keiba tal-konvenut u kwindi l-ewwel talba ma tistax tiġi milqugħa, u lanqas it-tieni li hija konsegwenzjali għall-ewwel waħda;

Rat in-nota ta' l-appell ta' l-attur ipprezentata fit-2 ta' April, 1982;

Rat il-petizzjoni ta' l-appell ta' l-istess attur ipprezentata fit-22 ta' April, 1982, li biha talab, ghar-raġunijiet hemm esposti, li dina l-Qorti tirriforma s-sentenza fuq imsemmija billi tikkonfermaha kwantu tolgot l-ewwel eċċezzjoni preliminari tal-konvenut appellat u tirrevokaha fejn ċaħdet it-talbiet attriċi u tilqa' l-istess talbiet attriċi, anke wara li takkorda li jinstemghu esperti dwar il-konswetudini fuq riferata bl-ispejjeż kollha taż-żewġ istanzi kontra l-konvenut appellat;

Rat ir-risposta tal-konvenut appellat ipprezentata fl-10 ta' Mejju, 1982;

Rat l-atti l-oħra rilevanti u opportuni;

Semgħet lid-difensuri;

Ikkunsidrat:

L-attur appellant qiegħed jallega li fl-okkażjoni li l-kelba tal-konvenut kienet ġiet mghammra permezz tal-kelb tiegħu, kien sar ftehim fis-sens li fil-każ li jkun hemm ġriewi, huwa jkollu d-dritt li jagħżel wiehed. L-attur appellant qiegħed jallega ukoll li jeżisti użu f'dan is-sens fil-pajjiż;

Għalhekk l-attur appellant, bhala l-persuna li qiegħda tallega l-eżistenza ta' l-imsemmi ftehim, għandu l-obbligu li jipprova li fil-fatt sar u, bhala l-persuna li qiegħda tallega l-eżistenza ta' l-imsemmi użu, għandu l-obbligu li jipprova l-eżistenza ta' dak l-użu. Fi ftehim, il-piż tal-prova huwa miżhūt fuq l-attur appellant u dana skond il-prinċipju stabbilit

fl-artikolu 1561 tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili illi jiddisponi illi l-obbligu tal-prova ta' fatt imiss dejjem lil min jallegah. Naturalment, biex l-attur appellant jirnexxi fl-azzjoni tiegħu m'għandux għalfajn jipprova l-ftehim u l-użu; biżżejjed li jipprova l-eżistenza ta' wiehed jew l-iehor;

Ikkunsidrat:

Kwantu għall-ftehim allegat mill-attur appellant li hu kien żamm id-dritt li jagħzel ġeru minn dawk li jitwiellu, l-Ewwel Qorti waslet għall-konklużjoni illi dan il-ftehim ma kienx ġie ppruvat. Din il-Qorti eżaminat bir-reqqa l-provi u ma tara l-ebda raġuni l-għala għandha tiddipartixxi mill-konklużjoni ta' l-Ewwel Qorti. Din il-Qorti, meta għandha quddiemha l-versjoni ta' l-attur appellant li qieghda tigi reċiżament negata mill-konvenut appellat, tagħti, kif għamlet l-Ewwel Qorti, importanza kbira lid-deposizzjoni ta' Joe Micallef li huwa xhud estraneu u indipendenti u li kien indaħal bhala intermedjarju bejn il-partijiet biex jirrangaw. Skond dan ix-xhud, meta hu staqsa lill-attur appellant jekk kienx żamm id-dritt li jagħzel, dan irrispondih li huwa ma kienx żamm id-dritt ta' l-għażla. L-attur appellant irrispondih ukoil illi f'okkażjoni preċedenti kien għammarlu l-kelba l-konvenut bil-kelb tiegħu u żamm id-dritt ta' l-għażla u din id-darba, huwa, ċjoè l-attur appellant, kien għammarlu l-kelba tiegħu bil-kelb tiegħu u ppretenda li jkollu l-istess dritt. Dawn l-aħħar kliem juru, fil-fehma tal-Qorti, li l-attur appellant qed jippretendi d-dritt ta' l-għażla fl-okkażjoni msemmija fiċ-ċitazzjoni mhux għax ġie miftiehem iżda għaliex hu stess kien ta' d-dritt ta' l-għażla lill-konvenut appellat f'okkażjoni preċedenti. Anke taht kontro-eżami l-istess xhud Joe Micallef xehed li l-attur appellant kien qallu li d-dritt ta' l-għażla kien hallieħ *pending* u meta staqsieħ għaliex kien qed jinsisti fuq dak id-dritt, l-attur appellant irrispondih li l-proċedura kienet li min jgħammar bil-kelb tiegħu jkollu d-dritt ta' l-għażla. Fil-fehma tal-Qorti, id-deposizzjoni ta' dan ix-

xhud, li kien qed jaghmilha ta' intermedjarju u ghalhekk kellu l-obbligu li jindaga sew mal-partijiet x'kienu ċ-ċirkostanzi, hija determinanti u ma hemm xejn li jista' jgħiegħel lill-Qorti li ma temminx lill-istess xhud;

Il-fatt li mart l-attur appellant, li skond hi kienet semgħet il-konversazzjoni fuq it-telefon li fiha ftehm u zewgħa u l-konvenut appellat, tgħid li fehmet illi zewgħa kellu jkollu l-għażla ta' geru, mhux bizzejjed, fil-fehma tal-Qorti, biex twaqqat d-deposizzjoni ta' l-imsemmi Micallef li turi biċ-ċar li ma kienx sar ftehim ta' għażla, fis-sens li qed issa jippretendi l-attur appellant, u illi l-attur appellant qed jippretendi d-dritt ta' l-għażla għax, skond hu, dan huwa l-użu u għax il-konvenut appellat, f'okkazzjoni preċedenti, meta l-kelba ta' l-attur appellant għet mghammra bil-kelb tal-konvenut appellat, kien zamm l-istess dritt ta' l-għażla;

Lanqas ma jistgħu jindebolixxu b'xi mod id-deposizzjoni ta' l-imsemmi Micallef dik il-parti tad-deposizzjoni ta' Frank Desira (hu l-attur) fejn qal li l-attur kien qallu li skond il-ftehim mal-konvenut kellu d-dritt ta' l-għażla jew dik il-parti tad-deposizzjoni ta' Joe Tanti fejn qal li l-attur kien qallu li hu u l-konvenut kienu baqgħu bil-istess ftehim ta' meta kien għamarlu l-kelba bil-kelb tiegħu l-konvenut. Huwa prinċipju fundamentali f'materja ta' prova aċċettat mill-Qorti Ingliżi - u din il-Qorti ma tara l-ebda raġuni l-għala m'għandhiex ukoll taċċetta dan il-prinċipju - illi "*in civil cases statements made out of Court by a party to the proceedings ... are admissible against but not in favour of such party to prove the truth of the facts stated*" (Phipson "On evidence", paġna 217) u r-raġuni għal dan il-prinċipju huwa illi dawn id-dikjarazzjonijiet tal-parti "*may always be taken to be true as against himself*" mentri l-istess preżunzjoni tal-verità ma teżistix a rigward ta' dikjarazzjonijiet tal-parti "*where tendered as evidence in his own favour, otherwise every man, if he were in a difficulty, or in view of one,*

might make declarations to suit his own case" (op. cit., paġni 213-214). Ghalhekk filwaqt li dak li qal l-attur appellant kontra tieghu nnifsu ma' l-intermedjarju Joe Micallef jista' jittiehed bhala veru għax kontra tieghu nnifsu, dak li qal lil Frank Desira jew lil Joe Tanti favur tieghu nnifsu ma jgawdix l-istess preżunzjoni tal-verità;

Kwantu imbagħad għall-użu fuq imsemmi li l-attur appellant jallega li jeżisti fil-pajjiż, din il-Qorti hi tal-fehma li l-attur appellant naqas li jissodisfa l-obbligu tieghu fuq imsemmi li jipprova l-eżistenza ta' dan l-użu u ma jistax jagħmel din il-prova f'dan l-istadju ta' l-appell;

Għal dawn il-motivi, il-Qorti tiddecidi billi tichad l-appell u tikkonferma s-sentenza appellata. *L-ispejjeż ta' dan l-appell għandhom jithallsu mill-attur appellant.*
